ARAŞTIRMA

YOKSULLUK NAFAKASINDA SÜRE

Duration of Poverty Alimony

Dr. Öğr. Üyesi Oğuz ERSÖZ*

Geliş Tarihi: 11.05.2025 | Yayına Kabul Tarihi: 30.12.2025

Öz

Boşanmanın mali sonuçlarından birisi yoksulluk nafakasıdır. Yoksulluk nafakası, boşanma sebebiyle yoksulluğa düşme tehlikesini ortadan kaldırmayı hedeflemektedir. Yoksulluk nafakası ödenmesine hâkim kendiliğinden karar veremez. İlgili taraf, kanunda aranan koşullar yerine geldiği takdirde bunu talep etmelidir. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre, yoksulluk nafakası, herhangi bir süre ile sınırlı olmaksızın (süresiz olarak) istenebilir. Yoksulluk nafakasında süre konusu toplumda olduğu kadar hukuk doktrininde de oldukça tartışmalı ve güncel bir konudur. Öncelikle kanundaki düzenleme karşısında ve nafaka süresiz talep edildiği zaman nafakaya süre ile sınırlı olarak hükmedilip hükmedilemeyeceği hususu tartışmalıdır. Bu bağlamda yoksulluk nafakasının geçici bir süre için hükmedilebilmesinde çeşitli ilkelerin kanunda yer almasının gerekip gerekmediği dahi tartışmalıdır. Ayrıca süresiz hükmedilebilme hususunun kanundan kaldırılması gerektiği de ileri sürülmektedir. Bu görüşlerin aksi yönünde görüşler de mevcuttur. Bu

Abstract

One of the financial consequences of divorce is poverty alimony. Poverty alimony aims to eliminate the danger of falling into poverty due to divorce. The judge cannot decide on paying poverty alimony ex officio. The interested party should request this if the conditions required by law are met. According to the Turkish Civil Code No. 4721, poverty alimony may be requested indefinitely, without being limited to any period of time. The issue of duration in poverty alimony is a highly controversial and current issue in legal doctrine as well as in society. First of all, it is debatable whether alimony can be ruled as limited to a period of time in the face of the regulation in the law and when alimony is requested indefinitely. In this context it is also debatable whether various principles should be included in the law in order for poverty alimony to be ruled as temporary. It is also suggested that the issue of indefinite adjudication should be removed from the law. There are also opinions in the opposite direction of these opinions. In this study, the issue of duration in poverty alimony, which is

* Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Özel Hukuk Bölümü, Medeni Hukuk Anabilim Dalı, oersoz@nku.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7698-3942.

çalışmamızda güncel ve tartışmalı olan yoksulluk nafakasında süre konusu doktrindeki görüşler ve yargı kararları ışığında değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Boşanma, Yoksulluk Nafakası, Süresiz Nafaka, Nafakanın Süresi, Hâkimin Takdir Yetkisi.

quite current and controversial, is evaluated in the light of the opinions in the doctrine and judicial decisions.

Keywords: Divorce, Poverty Alimony, Indefinite Alimony, Duration of Alimony, Judge's Discretion.

GİRİŞ

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu [1] (TMK) m.175 hükmüne göre, boşanma sebebiyle yoksulluğa düşecek olan taraf, kusuru daha ağır olmadığı takdirde geçinebilmesi için diğer taraftan mali gücü oranında süresiz biçimde nafaka talep edebilir. Ayrıca nafaka vermek için yükümlünün kusurlu olması da zorunluluk arz etmez.

4721 sayılı TMK m.175 hükmü ile yasal dayanağını bulan yoksulluk nafakası, evlilik süresi boyunca eşlerin yardımlaşma ve dayanışma yükümlülüklerinin mali bakımdan boşanmadan sonraki görünümü ve uzantısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Boşanmanın mali sonuçları arasında yer alan yoksulluk nafakası, ahlaki ve sosyal düşüncelerin bir ürünüdür.

Yoksulluk nafakasına süresiz olarak hükmedilebilmektedir. Uygulamada Yargıtay, bu nafakaya süresiz talep edildiğinde süresiz biçimde hükmedilmesini zorunlu görmektedir. Doktrinde de nafakaya süresiz veya süreli hükmedilmesi noktasında farklı görüşler olmasının yanı sıra süresiz ibaresinin kaldırılması noktasında da çeşitli görüşler ve öneriler bulunmaktadır. Biz de bu çalışmamızda öncelikle yoksulluk nafakası kavramını ve koşullarını genel hatlarıyla açıklayacağız. Sonrasında yoksulluk nafakasına ilişkin kanuni düzenlemelerin tarihi gelişimini ifade edeceğiz. Karşılaştırmalı hukukta (İsviçre ve Alman hukuklarındaki) durumu da kısaca belirteceğiz. Sonrasında yoksulluk nafakasına süreli olarak hükmedilip hükmedilemeyeceğini, mevcut kanuni düzenlemelerin süresiz nafakaya hükmedilmesini zorunlu kılıp kılmadığını belirterek kanunda bir değişiklik ihtiyacı bulunup bulunmadığını ele alacağız. Bu kapsamda yoksulluk nafakasına süreli veya süresiz olarak talepte bulunulması hallerini ayrı ayrı ele alacağız. Yoksulluk nafakasına süresiz olarak talepte bulunulması durumunda Yargıtay ve doktrindeki görüşleri ele alarak kanaatimizi ve görüşlerimizi ifade edeceğiz. Ayrıca Anayasa Mahkemesi'nin süresiz biçimde hükmedilebilmesine olanak sağlayan TMK m.175 hükmünün iptali talebine ilişkin kararını da belirteceğiz.

[1] Resmi Gazete Tarihi: 8/12/2001, Sayısı: 24607.

1. YOKSULLUK NAFAKASINA GENEL BAKIŞ

1.1. Yoksulluk Nafakası Kavramı ve Hukuki Niteliği

Nafaka, sözlükte geçimlik için gerekli olan şeylerin bütünü, geçimlik, birinin geçindirmekle yükümlü bulunduğu kişilere mahkeme kararıyla bağlanan aylık olarak tanımlanmaktadır[2].

4721 sayılı TMK'de çeşitli nafaka türleri düzenlenmektedir. Bunlar temelde iki tane olmak üzere yardım nafakası ve bakım nafakasıdır. Bakım nafakası da tedbir nafakası, iştirak nafakası ve yoksulluk nafakasından oluşmaktadır. Yoksulluk nafakası bakım nafakasının türleri arasında yer almaktadır[3].

Yoksulluk nafakası, boşanmanın mali sonuçlarından birisidir. Ceza veya tazminat niteliği barındırmamaktadır[4]. Ahlaki ve sosyal düşüncelere dayanmakta olan yoksulluk nafakası, evlilik süresince var olan eşler arasındaki yardımlaşma ve dayanışma yükümlülüğünün mali anlamda olmak üzere kısmi olarak evliliğin sona ermesinden sonra da devam etmesi özelliği taşımaktadır[5]. Gerçekten de TMK m.185/3 hükmü uyarınca eşler, birbirlerine yardımcı olmak zorundadırlar. Evlilik sona erince eş sıfatı ortadan kalkar ve taraflar arasındaki yardımlaşma ve dayanışma yükümlülüğü ilke olarak son bulur. Boşanma ile eşlerin ekonomik konular da dahil olmak üzere birbirleri ile bütün ilgi ve ilişkilerinin son bulması sağlanmak istenmektedir ve ideal olan da budur. Bu husus, Anglo-Amerikan hukuk sistemi kökenli olup, günümüzde Kıta Avrupası hukukunda da uygulanma alanı bulan ve en sade deyişle boşanma ile her iki tarafın da (en başta ekonomik konularda olmak üzere) kendi sorumluluklarını kendilerinin üstlenmeleri gereğini içeren clean break ilkesinin de sonucudur[6].

Yoksulluk nafakası boşanma ile eşlerin ilgi ve ilişkilerinin tamamen son bulmasının ve herkesin kendi sorumluluğunu üstlenmesi gereğinin bir istisnası olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nafaka ile boşanmanın kesinleşmesinden itibaren taraflardan birinin

---

[2] https://sozluk.gov.tr/, Erişim Tarihi: 11/03/2025.

[3] İzzet Doğan (2015), "Türk Medeni Kanununun Düzenlemelerine Göre Tedbir, Yoksulluk ve İştirak Nafakası", **Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni,** C:35, S:1, s. 60; Safa Koçoğlu (2021), "Boşanmanın Eşler Açısından Genel Sonuçları Bağlamında Yoksulluk Nafakasına İlişkin Değerlendirme", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C:70, S:2, s. 401; Elce Tutar (2025), **Mukayeseli Hukuktaki Gelişmeler Işığında Yoksulluk Nafakası,** Seçkin Yayıncılık, Ankara, s. 24.

[4] Ebru Ceylan (2006), **Türk ve İsviçre Hukukunda Boşanmanın Hukuki Sonuçları,** İstanbul, s. 104; Mine Uzun (2013), **Yargıtay Kararları Kapsamında Yoksulluk Nafakası,** Vedat Kitapçılık, İstanbul, s. 11; Ali Demirbaş (2018), "Güncel Tartışmalarla Yoksulluk Nafakası", **İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C:5, S:2, s. 226; Yargıtay HGK, E. 2010/614 K. 2010/597, 10/11/2010, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, Erişim Tarihi: 01/04/2025.

[5] Turgut Akıntürk ve Derya Ateş (2024), **Türk Medeni Hukuku İkinci Cilt Aile Hukuku,** Yenilenmiş 25. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, s. 305; Aydın Zevkliler, Emre Cumalıoğlu ve Mehmet Beşir Acabey (2024), **Medeni Hukuk III Aile Hukuku,** Adalet Yayınevi, Ankara, s. 306; Cem Baygın ve Ahmet Nar (2025), **Medeni Hukuk Dersleri – II Aile Hukuku,** Yetkin Yayınları, Ankara, s. 364; Azra Arkan Serim (2007), "Yoksulluk Nafakası", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası,** C:65, S:1, s. 286; Süleyman Yılmaz (2023), **Medeni Hukuk Cilt III Aile Hukuku,** Yetkin Yayınları, Ankara, s. 248; Sera Reyhani Yüksel (2023), **Aile Hukuku Meseleleri,** Aristo Yayınevi, İstanbul, s. 147; Mecit Demir (2018), **Türk Medeni Hukuk Öğreti ve Uygulamasında Yoksulluk Nafakası,** Seçkin Yayıncılık, Ankara, s. 35; Emrah Kulaklı (2018), "Yoksulluk Nafakası ve Yoksulluk Nafakasının Süresi Bağlamında Bir Mukayeseli Hukuk İncelemesi", **İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C:5, S:2, s. 241; Ferhat Çelik ve Muhammed Kiomers Ganbari (2023), "Türk Hukukunda Yoksulluk Nafakasının Gelişimi ve Güncel Meseleler", **Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C:1, S:2, s. 112-113.

[6] Ingeborg Schwenzer (2000), "Das clean break-Prinzip im nachehelichen Vermögensrecht", **FamPra.ch,** s. 611; Gediz Kocabaş (2013), "Evlilik Sonrası Dayanışma İlkesi ve Bu İlkenin Sınırı Olarak Clean Break İlkesi Doğrultusunda Yoksulluk Nafakasını Belirleyici Ölçütler", **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi,** C:19, S:1, s. 364 vd.

boşanma sebebiyle yoksulluğa düşme tehlikesinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Nitekim bu nafaka ile evlenme ile ulaşılan sosyal ve ekonomik seviyenin boşanma ile ortadan kalkması sonunda yoksulluk tehlikesi ile karşı karşıya kalan eşin desteklendiği ve boşanmanın mali etkilerinin giderilmeye çalışıldığı vurgulanmaktadır[7]. Gerçekten de boşanma sonrasında yeni bir sosyal ve ekonomik düzenin kurulması zaman alabilmekte ve taraflar için güç ve hatta bazen imkânsız dahi olabilmektedir. Bu güçlüğün ortadan kaldırılması yoksulluk nafakası ile sağlanmaya çalışılmaktadır. Yoksulluk nafakasının koşulları gerçekleştiğinde erkek veya kadın eş fark etmeksizin talepte bulunulabilir.

1.2. Yoksulluk Nafakasının Koşulları

4721 sayılı TMK m.175/1 uyarınca, boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek taraf, kusuru daha ağır olmamak koşuluyla geçimi için diğer taraftan malî gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebilir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında da nafaka yükümlüsünün kusurunun aranmayacağı belirtilmektedir. Hükümden nafakanın koşullarını çıkarmamız olanaklıdır.

Yoksulluk nafakası talebinde bulunabilmek için öncelikle evlilik, boşanma kararı ile sona ermiş olmalıdır[8]. Karar verilmesi gerekli olmakla beraber tek başına yoksulluk nafakasına hükmedilmesi için yeterli değildir. Ayrıca boşanma kararı kesinleşmiş olmalıdır[9]. Boşanma kararı kesinleşene kadar ise yargılama süresince hükmedilen tedbir nafakası ile yoksulluk nafakası ile ulaşılmak istenen amaç yerine getirilmeye çalışılır.

Yoksulluk nafakasına karar verilebilmesi için nafaka talep edilmelidir[10]. Hâkim tarafından talep olmaksızın res'en yoksulluk nafakasına hükmedilmesine olanak yoktur[11]. Yoksulluk nafakasının mutlaka boşanma davası ile birlikte istenmesinde ise zorunluluk bulunmamaktadır[12]. Nitekim TMK m.177 hükmünde boşanmadan sonra açılacak nafaka davalarından bahsedilmektedir. Ayrıca TMK m.178 hükmünde evliliğin boşanma sebebiyle sona ermesinden doğan dava haklarının boşanma hükmünün kesinleşmesinden itibaren bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrayacağı düzenlenmektedir. Bu dava haklarına yoksulluk nafakası alacağı talep etme de dahildir.

---

[7] Gençer Özdemir (2020), "Yoksulluk Nafakası Kavramı ve Süresiz Yoksulluk Nafakası Tartışması", **Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi,** C:12, S:27, s. 29.

[8] 4721 sayılı TMK m.158/2 hükmü uyarınca evlenmenin butlanına karar verildiğinde nafaka hakkında boşanmaya ilişkin hükümler uygulanır. Dolayısıyla evliliğin butlanı halinde de nispi veya mutlak butlan olması fark etmeksizin yoksulluk nafakası talebinde bulunulabilir. Tutar (2025), s. 102. Evliliğin butlanı halinde kötüniyetli eşin yoksulluk nafakası talep edemeyeceğine ilişkin bkz. Bilge Öztan (1969), "Batıl Evlenmelerde Eşlerin Durumu", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C:26, S:1, s. 205.

[9] Ahmet M. Kılıçoğlu (2016), **Aile Hukuku,** Genişletilmiş 2. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, s. 170; Demir (2018), s. 43; Koçoğlu (2021), s. 405; Yargıtay HGK, E. 2017/445 K. 2019/1129, 05/11/2019; 2. Hukuk Dairesi, E. 2011/12586, K. 2012/8165, 03/04/2012, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, Erişim Tarihi: 01/04/2025.

[10] Akıntürk ve Ateş (2024), s. 305; Kılıçoğlu (2016), s. 171; Ömer Arbek (2004), "Boşanmanın Mali Sonuçları", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C:54, S:1, s. 140; Ceylan (2006), s. 107; Arkan Serim (2007), s. 288; Baygın ve Nar (2025), s. 365; Yılmaz (2023), s. 249; Reyhani Yüksel (2023), s. 148; Kulaklı (2018), s. 244; Uzun (2013), s. 58; Demir (2018), s. 44.

[11] Abdulkerim Yıldırım (2025), **Türk Aile Hukuku (Özet Ders Kitabı),** Güncellenmiş 6. Baskı, Monopol Yayınları, Ankara, s. 92. *"…Davalının yoksulluk nafakası talebi yoktur. Bozma yalnızca "tedbir nafakası takdir edilmesi gerektiğine" ilişkindir. Bu husus nazara alınmadan, bozmanın dışına çıkılarak, üstelik istek de olmadığı halde davalı yararına yoksulluk nafakasına hükmolunması usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir."* Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, E. 2014/5030 K. 2014/7019, 26/03/2014, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, Erişim Tarihi: 11/03/2025.

[12] Mustafa Dural, Tufan Öğüz ve Mustafa Alper Gümüş (2020), **Türk Özel Hukuku Cilt III Aile Hukuku,** Filiz Kitabevi, 15. Bası, İstanbul, s. 156.

Yoksulluk nafakası talep edilebilmesi için boşanma yüzünden yoksulluğa düşme tehlikesi söz konusu olmalıdır[13]. Yoksulluk kavramı TMK'de tanımlanmamaktadır. Kural içi boşluk niteliğini haiz olan yoksulluk koşulunu hâkim, TMK m.4 hükmü temelinde takdir yetkisine bağlı olarak tespit ve tayin eder[14]. Yargıtay'ın yerleşik içtihatları uyarınca, kişinin yeme, giyinme, barınma, sağlık, ulaşım, kültür, eğitim gibi maddi varlığını geliştirmek için zorunlu ve gerekli görülen harcamaları karşılayacak düzeyde gelirinin bulunmaması halinde kişi yoksul kabul edilmelidir[15]. Bu arada asgari düzeyde bir gelir elde edilmesi tek başına nafaka talep edilmesini önleyen bir olgu da değildir[16]. Yoksulluk durumu günün ekonomik ve sosyal şartları ile tarafların sosyal ve ekonomik durumları ile beraber değerlendirilir[17]. Üstelik boşanma yüzünden düşülecek yoksulluğun büyük bir yoksulluk olması aranmamaktadır[18]. Boşanma yüzünden asgari hayat ihtiyaçlarının (barınma, yeme-içme, sağlık gibi) karşılanamama tehlikesinin varlığı yoksulluk koşulunu sağlamak için gerekli ve yeterlidir.

Yoksulluk nafakası talebinde bulunan eşin kusursuz veya diğer eşten daha az kusurlu olması gerekir. Dolayısıyla diğer eşten kusuru daha ağır olmayan eşin bu nafakayı talep edebilmesi olanaklıdır[19]. Tarafların her ikisinin de eşit kusurlu olması halinde dahi yoksulluk nafakası talep edilebilir[20]. Yoksulluk nafakası talep edilen eşin kusurlu olması ise aranmamaktadır[21]. Bu yönüyle her iki eş kusursuz olsa dahi yoksulluk nafakasına karar verilebilir[22]. Ancak talep edenin kusuru nafaka talep edilenden fazla ise buna hükmedilemez.

Nafaka yükümlüsü eşin nafaka ödeyecek mali gücünün de bulunması gerekir[23]. Mali gücü olduğu oranda yoksulluk nafakasına karar verilir. Mali gücün belirlenmesine eşin yanı sıra bakmakla yükümlü olduğu başkaca kişilerin de ihtiyaçları dikkate alınmalıdır[24].

1.3. Yoksulluk Nafakasının Ödenme Biçimi

4721 sayılı TMK m.176/1 uyarınca, yoksulluk nafakasının toptan veya durumun gereklerine göre irat biçiminde ödenmesine karar verilebilir. Uygulamada yoksulluk nafakasının irat biçiminde aylık taksitler şeklinde ödenmesine karar verildiği görülmektedir[25]. Bununla beraber Yargıtay, yeni tarihli bazı kararlarında hâkimin TMK

[13] Akıntürk ve Ateş (2024), s. 306; Baygın ve Nar (2025), s. 366; Demir (2018), s. 48.
[14] Şebnem Akipek Öcal (2019), "Yoksulluk Nafakası", **Yargıtay Kararları Işığında Güncel Medeni Hukuk Problemleri Sempozyumu Bildirileri,** On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, s. 203; Özdemir (2020), s. 30; Yıldırım (2025), s. 92.
[15] Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E. 2009/500, K. 2009/557, 25/11/2009; Hukuk Genel Kurulu, E. 2017/1025, K. 2019/1135, 5/11/2019; 3. Hukuk Dairesi, E. 2018/330, K. 2018/993, 13/2/2018; 3. Hukuk Dairesi, E. 2017/9520, K. 2017/10725, 22/6/2017, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, Erişim Tarihi: 11/04/2025.
[16] Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E. 2017/1009, K. 2019/1179, 14/11/2019; 3. Hukuk Dairesi, E. 2009/879, K. 2009/3641, 09/03/2009, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, Erişim Tarihi: 11/04/2025.
[17] Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2017/11957, K. 2017/13613, 09/10/2017; 3. Hukuk Dairesi, E. 2014/12478, K. 2015/446, 13/01/2015, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, Erişim Tarihi: 11/04/2025.
[18] Akıntürk ve Ateş (2024), s. 306; Dural, Öğüz ve Gümüş (2020), s. 157; Arbek (2004), s. 142; Yılmaz (2023), s. 250.
[19] Zevkliler, Cumalıoğlu ve Acabey (2024), s. 307; Akıntürk ve Ateş (2024), s. 306; Koçoğlu (2021), s. 406.
[20] Mehmet Erdem ve Aslı Makaracı Başak (2024), **Aile Hukuku,** Seçkin Yayıncılık, Güncellenmiş 2. Baskı, Ankara, s. 204; Baygın ve Nar (2025), s. 365; Yıldırım (2025), s. 92; Uzun (2013), s. 57; Demir (2018), s. 54.
[21] Dural, Öğüz ve Gümüş (2020), s. 156; Arkan Serim (2007), s. 292; Yılmaz (2023), s. 249.
[22] Kılıçoğlu (2016), s. 172; Yıldırım (2025), s. 92.
[23] Erdem ve Makaracı Başak (2024), s. 208; Reyhani Yüksel (2023), s. 151.
[24] Dural, Öğüz ve Gümüş (2020), s. 157; Demir (2018), s. 60.
[25] Kılıçoğlu (2016), s. 173; Ceylan (2006), s. 117; Yılmaz (2023), s. 252; Erdem ve Makaracı Başak (2024), s. 208-209.

m.176/1 fıkrası gereğince yoksulluk nafakası kararı verirken toptan ödeme kararı verip veremeyeceğini de değerlendirmesi gerektiğini belirtmektedir[26]. Böylece nafakanın irat biçiminde istenebilmesine karşın gerekçesiz ve doğrudan irat biçiminde süresiz bir nafakaya hükmetmek yerine somut olayın koşulları ve tarafların sosyal ve ekonomik durumları dahilinde hâkim tarafından toptan ödemeye de karar verilebilmesi olanaklı görülmektedir.

1.4. Yoksulluk Nafakasının Sona Ermesi

4721 sayılı TMK m.176/3 hükmünde yoksulluk nafakasının sona erme halleri düzenlenmektedir. Bu hüküm, nafakaya irat şekilde karar verildiği hallerde uygulanma kabiliyetine sahiptir. Ayrıca nafakanın süreli veya süresiz olması da hükmün uygulanmasında herhangi bir farklılığa yol açmamaktadır. Hükümde düzenlenen sona erme hallerinin bir kısmı kendiliğinden nafakayı ortadan kaldırırken, bazıları ise hâkim tarafından nafakanın kaldırılması kararının verilmesini gerektirmektedir[27]. Buna göre, nafaka alacaklısının yeniden evlenmesi ya da taraflardan birinin ölmesi durumunda nafaka kendiliğinden sona erer. Nafaka alacaklısının evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması veya haysiyetsiz hayat sürmesi durumlarında ise yoksulluk nafakası hâkim kararıyla sona erdirilir.

Her ne kadar TMK m176/3 hükmünde zikredilmemiş olsa da yoksulluk nafakasının süreli olarak belirlendiği hallerde sürenin sona ermesi de yoksulluk nafakasının kendiliğinden sona ermesi sebeplerinden birisi olarak sayılabilir. Çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde yoksulluk nafakasının süresine ilişkin hususlar üzerinde detaylı biçimde durulacaktır.

2. YOKSULLUK NAFAKASININ SÜRESİNE İLİŞKİN YASAL DÜZENLEMELERİN TARİHÇESİ

2.1. 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi Dönemi

743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nin [28] Nafaka başlıklı 144. maddesinde, kabahatsiz olan karı yahut kocanın boşanma neticesi olarak büyük bir yoksulluğa düştükleri takdirde diğerinin boşanmaya sebebiyet vermemiş olsa dahi kudreti ile mütenasip bir surette bir sene müddetle nafaka itasına mahkûm edilebileceği düzenlenmekteydi. Böylece 743 sayılı Kanunda yoksulluk nafakası ifadesi yer almamaktaydı. Ancak nafaka adlı bu düzenleme yoksulluk nafakası olarak karşımıza çıkmaktaydı.

---

[26] "*…yoksulluk nafakasının kadın yararına irat şeklinde ödenmesine hükmedilmesi tarafların ekonomik sosyal durumu ile evlilik süresi, yaşları, yeniden evlenme şansları, ortak çocuklarının olmayışı dikkate alındığında Kanunun amacına uygun değildir. O halde 4721 sayılı Kanun'un 176 ncı maddesinin birinci fıkrası nazara alınarak, hakimin takdir yetkisi çerçevesinde tarafların ekonomik ve sosyal durumlarına uygun olarak yoksulluk nafakası yönünden bir defaya mahsus olmak üzere "toptan ödeme" kararı verilmesi hususu da tartışılıp değerlendirilerek buna göre yoksulluk nafakasına hükmedilmesi gerekirken…"* Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, E. 2024/3714 K. 2025/66, 13/01/2025. Aynı yönde bkz. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, E. 2024/7133, K. 2025/194, 14/01/2025; 2. Hukuk Dairesi, E. 2023/9828, K. 2024/7522, 16/10/2024; 2. Hukuk Dairesi, E. 2022/11344, K. 2023/727, 23/02/2023, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, Erişim Tarihi: 04/05/2025.

[27] Dila Okyar Karaosmanoğlu (2016), "Yargıtay Kararları Işığında Yoksulluk Nafakası Ödeme Yükümlülüğünün Şartları ve Ortadan Kalkması", **Prof. Dr. İlhan Ulusan'a Armağan Cilt II, İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C:15, S:2, s. 429 vd.; Oğuz Ersöz (2018), "Yoksulluk Nafakasının Sona Ermesi", **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi,** Y:6, S:12, s. 477 vd.

[28] Resmi Gazete Tarihi: 4/4/1926, Sayısı: 339.

Hükümde yoksulluğun ancak büyük bir yoksulluk olması durumunda nafakaya hükmedileceği belirtilmişti. Ayrıca hüküm ile yoksulluk nafakasına bir yıllık süre ile hükmedilebileceği düzenlenmişti. Hâkimin, bu süreyi arttırması mümkün olmadığı gibi azaltması da söz konusu olamazdı[29]. Yoksulluk nafakasına hükmedilecekse bu süre bir yıl olarak uygulanmaktaydı. Bir yıllık süre emredici bir kural olarak benimsenmekteydi. Dolayısıyla alacaklının yoksulluk durumu ortadan kalkmasa ve hatta ekonomik durumu daha da kötü bir duruma gelse dahi nafaka bir yıllık sürenin sonunda ortadan kalkmaktaydı. Süre sınırlaması kaynak İsviçre Medeni Kanunu'nda yer almamaktaydı. Bir yıllık süre sınırlamasının nafakayı düzenleyen hükmün amacıyla bağdaşmadığı ve kaldırılması gerektiği belirtilmekteydi[30]. İsviçre hukukundaki gibi bu bir yıllık süre yerine nafakaya süresiz biçimde hükmedilmesinin daha isabetli olduğu ve hukukumuzda da kanuna eklenmesi gerektiği doktrinde ifade edilmekteydi[31].

2.2. 3444 Sayılı Kanun İle 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nde Yapılan Değişiklik Sonrası Dönem

1988 tarihli 3444 sayılı Kanun'un[32] 6. maddesi ile 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nin 144. maddesinde değişiklik yapılmıştır. Yoksulluk nafakası başlıklı bu hüküm ile boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek eşin, kusuru daha ağır olmamak şartıyla geçimi için diğer eşten mali gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebileceği düzenlenmiştir. Ancak erkeğin kadından yoksulluk nafakası talepte bulunabilmesi, kadının refah halinde bulunması halinde mümkün kılınmıştır. Nafaka yükümlüsünün kusurunun aranmayacağı da düzenlenmiştir.

Söz konusu değişiklikle hükmün başlığı yoksulluk nafakası olarak değiştirilmiştir. Ayrıca bir yıllık süre kaldırılarak nafakanın süresiz istenebileceği kabul edilmiştir. 3444 sayılı Kanundan önce boşanmış kişiler için nafakanın süresi bir yıl olduğundan sözü edilen kanunun yürürlüğe girmesinden sonra bu kişilerin yoksulluk nafakasının süresiz hale geldiğinden bahisle nafaka talep edebilmeleri ise olanaklı değildir[33].

3444 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle büyük yoksulluğa düşme koşulunda büyük ibaresi kaldırılarak yoksulluğa düşme ihtimalinin varlığı nafaka isteyebilmek için gerekli ve yeterli kabul edilmiştir.

Erkeğin kadından nafaka isteyebilmesi için kadının refah halinde bulunması koşulu getirilmiştir. Kadının erkekten nafaka istemesi için böyle bir koşula yer verilmemiştir. Dolayısıyla erkeğin nafaka talebinde diğer koşullara ek olarak bir koşul daha aranmıştır.

2.3. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu Dönemi

3444 sayılı Kanunla yapılan değişiklik büyük ölçüde 4721 sayılı TMK'de de korunmuştur. Yoksulluk nafakası, 4721 sayılı TMK m.175 hükmünde düzenlenmiştir. Boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek tarafın kusuru daha ağır olmamak koşuluyla

---

[29] Feyzi Necmeddin Feyzioğlu, H. Cumhur Özakman ve M. Enis Sarıal (1986), **Aile Hukuku,** Filiz Kitabevi, 3. Baskı, İstanbul, s. 399.

[30] Turgut Akıntürk (1977), "Boşanmanın Hukuki Sonuçları", **Ankara Hukuk Fakültesi Ellinci Yıl Armağanı 1925-1975 Cilt: II Boşanma Hukuku Haftası,** Ankara, s. 193.

[31] Bülent Köprülü ve Selim Kaneti (1985/1986), **Aile Hukuku,** İstanbul, s. 196; Feyzioğlu, Özakman ve Sarıal (1986), s. 399.

[32] 3444 sayılı 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin Bazı Maddelerinin ve 818 Sayılı Borçlar Kanununun 49 uncu Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun, Resmi Gazete Tarihi: 12/5/1988, Sayısı: 19812.

[33] Nazif Kaçak (2009), **Açıklamalı ve İçtihatlı Boşanma Davalarında Maddi ve Manevi Tazminat İle Yoksulluk Nafakası,** Seçkin Yayıncılık, 2. Bası, Ankara, s. 227.

geçimi için diğer taraftan mali gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebileceği hüküm altına alınmıştır. Ayrıca hükümde nafaka yükümlüsünün kusurunun aranmayacağına da yer verilmiştir.

4721 sayılı TMK'de da yoksulluk nafakasının süresiz istenebileceği kabul edilmiştir. Ancak erkeğin kadından nafaka isteyebilmesi için kadının refah halinde bulunması koşuluna yer verilmemiştir. Böylece nafaka talep edilmesi koşullarında kadın ve erkek arasında eşitlik sağlanmıştır.

3. YOKSULLUK NAFAKASININ SÜRESİNE İLİŞKİN KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA DURUM

Türk hukukunun da dahil olduğu Kıta Avrupası hukukunda kaynak İsviçre hukuku ve Alman hukukunda yoksulluk nafakasına ilişkin düzenlemeleri kısaca ele almak çalışmamız bakımından faydalı olacaktır.

3.1. İsviçre Hukukunda Durum

Boşanmada kusur ilkesinin terk edildiği İsviçre hukukunda benimsenen clean break ilkesi gereğince taraflar arasındaki tüm ilişkinin (ekonomik anlamda da dahil olmak üzere) olabildiğince çabuk ve kesin biçimde sonlanması amacıyla evliliğin sona ermesiyle beraber taraflar geçimlerini sağlamada tek başlarına kendileri sorumludur[34]. Ancak istisnai hallerde evlilik sonrasında da dayanışma yükümlülüğü sürebilmekte ve taraflardan biri diğerinden katkı talep edebilmektedir. İsviçre hukukunda İsviçre Medeni Kanunu'nda 01.01.2000 tarihinde yürürlüğe giren değişiklik ile yoksulluk nafakasının süresiz olması kaldırılmıştır. Bunun yerine getirilen boşanma sonrası katkı şeklindeki düzenleme, nafakaya istisnai hallerde ve süreli biçimde hükmedilmesini içermektedir.

Hukukumuzda yoksulluk nafakası olarak düzenlenen kurum, İsviçre Medeni Kanunu'nun (ZGB) 125. maddesinde boşanma sonrası katkı şeklinde düzenlenmektedir. Hükmün ilk fıkrasında, eşlerden birinin kendi geçimini sağlaması makul ve olağan olarak kendisinden beklenemediği takdirde diğer eşin ona uygun bir katkıda bulunması gerektiği belirtilmektedir.

İsviçre Medeni Kanunu'nun (ZGB) 125. maddesinin ikinci fıkrasında boşanma sonrasında eşlerden birinin diğerine katkı yapıp yapmayacağının ve yapılacaksa ne kadarlık bir katkı yapılacağı ve katkının süresi konusunda dikkate alınacak sekiz bent halinde sayılan çeşitli kriterlere yer verilmiştir. Sınırlı sayıda öngörülmemiş bu ilkeler belirtilen hususlarda hâkime yardımcı olmaktadır[35]. Hükme göre belirtilen bu konularda; evlilik sürecindeki eşlerin görev dağılımı, evlilik süresi, evlilik esnasındaki hayat standardı, eşlerin yaşları ve sağlık durumları, eşlerin gelirleri ve malvarlıkları, eşlerin çocuklarına bakım yükümlülüklerinin kapsamı ve süresi, eşlerin mesleki eğitim

[34] Andrea Büchler ve Sandro Clausen (2015), "Die Eigenversorgungskapazität im Recht des nachehelichen Unterhalts: Theorie und Rechtsprechung", **FamPra.ch,** S: 1, s. 3.
[35] Daniel Bähler (2007), "Scheidungsunterhalt - Methoden der Berechnung, Höhe, Dauer und Schranken", **FamPra.ch,** S: 461, s. 463-464.

ve kariyer/iş olanakları ile iş hayatına uyum için olası harcamaları ve özel ya da resmi makamlardan elde ettikleri/edebilecekleri aylık gibi hakları göz önüne alınacaktır[36].

İsviçre Medeni Kanunu'nun (ZGB) 125. maddesinin üçüncü fıkrasında, katkı talebinde bulunacak kişinin kasten nafakaya muhtaç hale gelmesi, nafaka yükümlüsü veya yakınlarına karşı ağır bir suç işlenmesi ya da ailenin geçimi için katkı yükümlülüğünün ağır biçimde ihlal edilmesi gibi hallerde istisnai olarak katkı talebinin reddedilebileceği veya azaltılabileceği düzenlenmektedir. Hükümde sınırlı sayıda sayılmayan hallerde hakkaniyetin gerektirmesi durumunda katkı talebinde indirime gidilebileceği ve hatta talebin tümden reddedilebileceği olanağı da getirilmiştir.

3.2. Alman Hukukunda Durum

Alman hukukunda da ilke, tarafların boşanmadan sonra kendi geçimlerini kendilerinin sağlamasıdır. Ancak hakkaniyetin gerektirdiği istisnai hallerde nafaka talebinde bulunulması kabul edilmiştir. Bu hallerde hâkim, yoksulluk nafakasına süresiz hükmedebildiği gibi süreli de hükmedebilmektedir[37].

Alman Medeni Kanunu (BGB) 1569-1586b arasında evlilik sonrası eşler arasındaki nafaka yükümlülüğü düzenleme altına alınmaktadır. Alman Medeni Kanunu (BGB) m.1569 hükmüne göre, boşanmanın ardından her eş kendi geçimini sağlamakla yükümlüdür. Eğer eşlerden birisi kendi geçimini sağlayamayacak durumda ise nafaka talep edebilir. Kanunda düzenleme altına alınan bu haller; müşterek çocuğun bakımının gerekmesi, yaşı sebebiyle bakıma muhtaç olması, hastalık veya engelli olma sebebiyle bakıma muhtaç olması ve eşin uygun bir iş bulamaması gibi hakkaniyet gereği nafaka ödenmesini gerekli kılan hallerdir[38].

4. YOKSULLUK NAFAKASINA SÜRELİ VEYA SÜRESİZ OLARAK TALEPTE BULUNULMASI HALLERİ VE SÜRESİZ NAFAKAYA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

4721 sayılı TMK m.175/1 hükmünde boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek olan tarafın kusuru daha ağır olmamak koşuluyla geçimi için diğer taraftan mali gücü oranında *süresiz* olarak nafaka isteyebileceği düzenlenmektedir.

Yoksulluk nafakasının süresiz olarak ödenmesi kararı verilebilmesi nafakaya irat biçimde hükmedildiği hallerde söz konusu olur. Nafakanın toptan ödenmesine karar verilen hallerde süresiz biçimde ödenme durumu ve sorunu ortaya çıkmaz. Ancak nafakanın toptan ödenmesine uygulamada açıkçası pek rastlanmamaktadır.

4.1. Tarafın Süreli Bir Yoksulluk Nafakası Talebinde Bulunması

Yoksulluk nafakası talebinde bulunan eşin bu talebini belirli bir süre ile sınırlaması olanaklıdır. Diğer bir deyişle talepte bulunacak eşin mutlaka süresiz bir nafaka talebinde bulunması zorunlu değildir. Nitekim TMK m.175/1 hükmünde, boşanma yüzünden

[36] Bu kriterler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Numan Tekelioğlu (2022), "İsviçre Medeni Kanunu'nda Yoksulluk Nafakasına İlişkin Ölçütler", **Selçuk Hukuk Kongresi II (15-19 Aralık 2021) Tam Metin Kitabı,** On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, s. 178 vd.

[37] Hüseyin Bulut (2024), "Yoksulluk Nafakasında Süre Sorununa İlişkin Değerlendirmeler ve Çözüm Önerileri", **Adalet Dergisi,** S: 72, s. 601.

[38] Hans Ulrich Maurer (2022), "§1569-1586b", Münchener Kommentar zum BGB, 9. Auflage, München §1570 kn. 28 vd.

yoksulluğa düşecek olan tarafın süresiz olarak nafaka isteyebileceği belirtilmektedir. O halde hükmün zıt anlamından süreli olarak da nafaka isteyebileceği sonucu çıkmaktadır. Anayasa Mahkemesi'nin TMK m.175/1 hükmünde geçen süresiz ibaresini iptal etmemiş olması da bu sonuç üzerinde olumsuz bir tesir göstermez[39].

Yoksulluk nafakası talebinde bulunan eş, talebini belirli bir süre ile sınırlandırmışsa hâkimin süresiz veya talep edilen süreden daha uzun bir süre için nafakaya karar vermesi olanaklı değildir[40]. Yargıtay da süreyle sınırlı biçimde nafaka talep edildiği hallerde hâkimin bu süreyle bağlı olduğu ve süresiz nafakaya hükmedemeyeceği görüşündedir [41] . Zira taleple bağlılık ilkesi buna engeldir. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun[42] 26. maddesinin ilk fıkrasına göre, hâkim talep sonuçlarıyla bağlı olup, talepten fazlasına veya başka bir şeye karar veremez.

Kanaatimizce de yoksulluk nafakasının belirli bir süreyle sınırlı olarak istenebilmesi olanaklıdır. Bu hallerde hâkim, taleple bağlılık ilkesi gereğince talep edilen sürenin üzerinde veya süresiz biçimde nafakaya hükmedemez[43]. Ancak hâkimin talep edilen süre kadar nafakaya hükmedilebilmesinin yanı sıra talep edilen süreden daha az bir süre için nafakaya hükmetmesine de herhangi bir engel bulunmamaktadır[44]. Elbette her iki ihtimalde de takdir hakkını gerekçelendirmesi gerekir.

Tarafların anlaşmalı boşanmada boşanma protokolünde yoksulluk nafakasını belirli bir süre ile sınırlandırmaları olanaklıdır [45] . Ancak bu protokol, hâkimin onaylamasıyla geçerlilik kazanmaktadır (TMK m.184 b.5).

4.2. Tarafın Süre Öngörmeksizin Yoksulluk Nafakası Talebinde Bulunması

Yoksulluk nafakasında süre sorunu esas olarak tarafın süre sınırlandırması olmaksızın veya süresiz biçimde nafaka talep etmesi durumunda hâkimin süre ile sınırlı olarak nafakaya karar verip veremeyeceği noktasında yoğunlaşmaktadır. Bu bağlamda hâkimin süresiz biçimde yoksulluk nafakasına hükmetmek zorunda olup olmadığının belirlenmesi önem arz etmektedir. Bu başlık altında Yargıtay'ın yaklaşımı, Anayasa Mahkemesi'nin TMK m.175 hükmündeki süresiz ibaresinin anayasaya aykırı olmadığına ilişkin kararı ve doktrindeki görüşler ifade edilecektir. Sonraki başlıkta ise kanaatimiz ve değerlendirmelerimiz detaylı biçimde belirtilecektir.

---

[39] Nafiye Yücedağ (2017), "Kadının Talep Ettiği Yoksulluk Nafakası (Woman's Alimony)", **6. Uluslararası Suç ve Ceza Film Festivali "Yoksulluk" Tebliğler,** (Editör: Prof. Dr. Adem Sözüer), On İki Levha Yayıncılık, s. 525.

[40] Dural, Öğüz ve Gümüş (2020), s. 158; Abdulkerim Yıldırım (2016), "Yoksulluk Nafakası ve Yoksulluk Nafakasında Süre Sorunu", **Legal Hukuk Dergisi,** C:14, S:157, s. 77-78; Kürşad Yağcı (2018), "Yoksulluk Nafakasında "Süresizlik" Sorunu", **İstanbul Hukuk Mecmuası,** C:76, S:1, s. 326; Kulaklı (2018), s. 244.

[41] *"…Davacı dava dilekçesinde, dava bittikten sonra bir yıl süreyle yoksulluk nafakası talebinde bulunmuş olduğu halde süreyle sınırlı ve geçerli olmak üzere yoksulluk nafakasına hükmetmek gerekirken istek dışına çıkılarak bu süreyle bağlı kalınmaksızın nafaka taktiri usul ve yasaya aykırı ise de; bu yanlışlığın giderilmesi yeniden yargılama yapılmasını gerektirmediğinden hükmün bu yönden düzeltilerek onanması gerekmiştir…"* Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, E. 2008/14788 K. 2009/19943, 17/11/2009, kararara.ma.yargitay.gov.tr. *"…Davalı iki yıl süreyle yoksulluk nafakası talep etmesine karşın istek dışına çıkılarak bu süreyle bağlı kalınmaksızın nafaka takdiri de isabetsizdir…"* Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, E. 2004/3009 K. 2004/6100, 11/05/2004, Legalbank Elektronik Hukuk Bankası, Erişim Tarihi: 23/03/2025.

[42] Resmi Gazete Tarihi: 4/2/2011, Sayısı: 27836.

[43] Kulaklı (2018), s. 244; Uzun (2013), s. 103.

[44] Bulut (2024), s. 603.

[45] Yıldırım (2016), s. 78; Yağcı (2018), s. 325; Çelik ve Ganbari (2023), s. 126.

4.2.1. Yargıtay'ın Yaklaşımı

Yargıtay'a göre, yoksulluk nafakasının süresiz olarak talep edildiği hallerde hâkim tarafından nafaka belirli bir süre ile sınırlandırılamaz. Yargıtay, bu yaklaşımına gerekçe olarak, kanunda yoksulluk nafakasıyla ilgili hâkime takdir hakkı tanınmadığını, süreye durumun gerekleri ya da haklı sebepleri göz önünde tutarak belirlemeyi de emretmediğini, bu nafakanın süresiz olmasını açıkça öngördüğünü ifade etmektedir[46]. Dolayısıyla Yargıtay'a göre yoksulluk nafakasının süresiz biçimde talep edildiği hallerde hâkim bu nafakaya süresiz biçimde hükmetmek zorundadır.

4.2.2. Anayasa Mahkemesi'nin Kararı

4721 sayılı TMK'nın 175. maddesindeki süresiz ibaresinin Anayasaya aykırı olduğu iddiası Anayasa Mahkemesi'nin önüne gelmiştir. Anayasa Mahkemesi tarafından yoksulluk nafakasına süresiz olarak hükmedilebilmesi Anayasaya aykırı görülmeyerek iptal talebi reddedilmiştir[47]. Anayasa Mahkemesi, hükümde süresiz olarak ibaresinin nafaka alacaklısının her zaman ölünceye kadar yoksulluk nafakası alacağı anlamına gelmediğini, kanun koyucunun süresiz ibaresine yer vermesinin amacının boşanma dolayısıyla yoksulluğa düşecek olan eşin diğer eş tarafından koşulları bulunduğu sürece ekonomik yönden desteklenmesi ve asgari yaşam gereksinimlerinin karşılanması olduğunu ifade etmiştir.

Anayasa Mahkemesi kararında yoksulluk nafakasının süresiz olmasının sosyal devletin bir gereği olduğu belirtilmektedir[48]. Sosyal devletin gereği, kişilerin yoksulluğa düşmesini önleyecek tedbirler almaktır. Aksi halde salt sosyal devlet ilkesinin gereğidir denilerek hiçbir kritere bakılmaksızın ve somut olayın şartlarını dikkate almaksızın yoksulluk nafakasına süresiz olarak hükmedilmesi doktrinde de isabetle vurgulandığı gibi nafaka yükümlüsü olan kişiyi devletin yerine koymak olur[49]. Yoksullukla mücadele başta nafaka talep eden taraf için olmak üzere toplumun tüm kesimleri bakımından

---

[46] *"…Davacı-karşı davalı kadın yararına aylık irat şeklinde yoksulluk nafakası takdir edilmiş, bu şekilde hükmedilen yoksulluk nafakası "iki yılla" sınırlandırılmıştır. Mahkeme sınırlandırmanın gerekçesi olarak da, "tarafların evlilik süresi, çocuklarının olmayışı bir daha birbirlerini görecek pozisyonlarının bulunmaması, kısa süren bu ikinci evlilik sebebiyle süresiz yoksulluk nafakasına karar vermenin Türk Medeni Kanunun 4. maddesine aykırı olacağı, 175. maddesinde "süresiz yoksulluk nafakası istenebileceğinin" belirtildiği ancak "istenir" hükmü bulunmadığı, arada çocukları olan uzun süreli evliliklerde bu hükmün uygulanması ve nafakanın süresiz olması mümkün görünmekte ise de boşandıktan sonra birbirlerini görmeyecek iki kişi arasında süresiz nafakaya karar verilmesinin adil olmayacağını" göstermiştir. Yasa, yoksulluk nafakasını belirli bir süreyle sınırlandırmamış, bu nafakanın "süresiz" olarak istenebileceğini öngörmüştür. Amaç, boşanmadan dolayı yoksulluğa düşecek eşin, diğer eş tarafından koşulları bulunduğu sürece ekonomik yönden desteklenmesi ve asgari yaşam gereksinimlerinin karşılanmasıdır. Bu bakımdan nafaka alacaklısı açıkça talep etmedikçe, yoksulluk nafakasının belirli bir süreyle sınırlandırılması yasada bulunmayan bir unsuru yasaya dahil etmek anlamına gelir. Kanunun, hakime takdir yetkisi tanıdığı veya durumun gereklerini ya da haklı sebepleri gözönünde tutmayı emrettiği konularda hakim, hakkaniyete göre karar verir (... m.4). Kanun, yoksulluk nafakasının süresiyle ilgili hakime herhangi bir takdir hakkı tanımamış, süresini durumun gerekleri ya da haklı sebepleri gözönünde tutarak belirlemeyi de emretmemiştir. Kanun, bu nafakanın "süresiz" olmasını açıkça öngördüğüne göre, takdir hakkına sığınarak nafakayı belirli bir süreyle sınırlamak kanuna açık aykırılık oluşturur. Öyleyse, aylık irat şeklinde takdir edilen yoksulluk nafakasının belirli bir süreyle sınırlandırılması usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir…* Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, E. 2016/8859, K. 2017/14407, 12/12/2017, kararara ma.yargitay.gov.tr. Aynı yönde bkz. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, E. 2014/5030 K. 2014/7019, 26/03/2014, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, Erişim Tarihi: 11/03/2025.

[47] Anayasa Mahkemesi Kararı, E. 2011/136 K. 2012/72, 17/05/2012, Resmi Gazete Tarihi: 26/06/2012, Sayısı: 28335.

[48] Anayasa Mahkemesi Kararı, E. 2011/136 K. 2012/72, 17/05/2012, Resmi Gazete Tarihi: 26/06/2012, Sayısı: 28335.

[49] Yağcı (2018), s. 341.

devletin bizzat kendisinin üstlenmesi gereken bir görevdir. Nitekim Anayasamızın 41. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, devlet, ailenin huzur ve refahı ile annenin ve çocukların korunması amacıyla gerekli tedbirleri alır. Hükümde sayılan kişilerin yoksulluk tehlikesinin önlenmesi de bu kapsamda yer almakta olup, aynı zamanda sosyal devlet ilkesi gereği devlet tarafından çözüme kavuşturulması gerekli bir mesele teşkil etmektedir[50]. Anayasanın 65. maddesinde ise devletin, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasada belirtilen görevlerini bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek mali kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getireceği düzenlenmektedir. Bu bağlamda boşanmış kişilerin yoksulluğa düşme tehlikelerine karşı devletin kaynaklarından nafaka ödemesinin beklenmesi halihazırda söz konusu olamamakla beraber hiçbir kriter ve somut olay şartlarını dikkate almadan süresiz biçimde bir yoksulluk nafakası ödenmesi suretiyle boşanmış eşe bırakılması da isabetli değildir. Bu sebeple ilke olarak tarafın ekonomik gücünü elde edebileceği sınırlı bir süre için yoksulluk nafakasına hükmedilmesi, bu süre içerisinde devletin sosyal ve ekonomik alanda atacağı adımlarla kişilerin yoksulluğa düşme tehlikesi yaşamadan kendi çalışmalarıyla hayatlarını idame ettirmeleri için gerekli iş sahaları oluşturma, sosyal yardımlar yaratma gibi çeşitli önlemler ve yollar oluşturması oldukça önem taşımaktadır. Nitekim Aile Bütünlüğünü Olumsuz Etkileyen Unsurlar ile Boşanma Olaylarının Araştırılması ve Aile Kurumunun Güçlendirilmesi İçin Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu'nda[51] yoksulluk nafakasının süreli olması gerektiği, bu süre içerisinde nafaka alan yoksul eşin sosyo-ekonomik açından güçlendirilmesi için meslek edindirme ve istihdam imkanlarından faydalanmasının sağlanması gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca raporda yoksulluk nafakası alan eşin mağduriyetinin bunlara rağmen belirlenen süre sonunda halen devam ettiği takdirde oluşturulacak bir fon üzerinden yoksulluk nafakasının karşılanması önerisi getirilmektedir[52].

4.2.3. Doktrindeki Görüşler

Doktrinde süresiz nafakaya yöneltilen birçok eleştiri bulunmaktadır. Doktrinde, tarafların evliliklerinin çok kısa sürdüğü ve çocuklarının olmadığı hallerde nafakanın süresiz verilmesinin adalet ve hakkaniyet duygularıyla bağdaşmadığı vurgulanmaktadır [53]. Öncelikle süresiz nafakanın birbirleriyle bir hayat düzeni kuramamış ve uyum sağlayamamış tarafları belirsiz bir süre bağlantı haline sokarak taraflara ve toplumsal düzene zarar verdiği belirtilmektedir[54]. Süresiz nafakanın nafaka alanın iş bulup çalışmakta ve yeniden evlenmekte isteksiz olmasına yol açarak gayrimeşru ilişkileri arttırma, kısmen de olsa tarafları süresiz birbirine bağlama ve bazen de bu nafakayı ödememek için fiilen bitmiş bir evliliği sürdürerek aile içi şiddeti arttırma

[50] Aynı yönde bkz. Yağcı (2018), s. 342.
[51] 14.05.2016 tarihli Aile Bütünlüğünü Olumsuz Etkileyen Unsurlar ile Boşanma Olaylarının Araştırılması ve Aile Kurumunun Güçlendirilmesi İçin Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, Türkiye Büyük Millet Meclisi, 26. Yasam Dönemi 1. Yasama Yılı, Sıra Sayısı:339.
[52] Meclis Araştırması Raporu, s. 83. Doktrinde boşanma durumunda yoksulluk nafakasının karşılanması için aile müşterek hesabı adıyla bir fon oluşturulması önerilmektedir. Evlenme başvuru sırasında isteğe bağlı olarak bir devlet bankasında açılabilecek, ancak para çekilebilmesi ve kapatılabilmesi aile mahkemesinin kararına bağlı olacak aile müşterek hesabına evlilik süresince taraflarca gelirleri oranında ve devlet tarafından para yatırılacaktır. Söz konusu öneri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Murat Topuz (2024), "Yoksulluk Nafakasına Alternatif Bir Düşünce Olarak "Aile Müşterek Hesabı", **Prof. Dr. Serap Helvacı'nın Anısına Armağan Cilt: I,** On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, s. 871 vd.
[53] Özdemir (2020), s. 43.
[54] Bulut (2024), s. 606.

gibi tehlikeler barındırdığına da işaret edilmektedir[55]. Zamanaşımı ve hak düşürücü sürenin kabul edildiği bir hukuk sisteminde boşanmadan kaynaklanan bir alacağın belirli koşullar altında yaşam boyunca mülkiyet hakkı gibi sürekli kılınmasının anlaşılır olmadığı da savunulmaktadır[56]. Süresiz bir dayanışma ve yardımlaşma yükümlülüğünün insanın doğasına ve yaşam gerçeklerine uygun olmadığı da ileri sürülmekte olup, yoksulluk nafakasının sınırlı bir süre için verilmesi gerektiği söylenmektedir[57]. Bu ve benzeri eleştiriler ışığında nafakanın süresiz olmaması belirtilerek konuya ilişkin doktrinde çeşitli öneriler de dile getirilmiştir.

Doktrinde bir görüşe göre, evlilik sonrası dayanışma ilkesinin eşler arasındaki bağın mümkün olan en kısa zamanda sona erdirilmesi ilkesine gereğinden fazla ağırlık verilmek suretiyle aşırı zayıflatılmaması şartıyla bir kanun değişikliği ile yoksulluk nafakasının süresinin takdirinin kanunda yer alacak belirli somut ölçütler üzerinden bir süre sınırı öngörerek veya öngörmeyerek hâkimin takdirine bırakılması tercih edilmelidir[58]. Benzer yöndeki görüşe göre, evlilik birliğinin eşlere yüklediği yardımlaşma ve dayanışma yükümlülüğünün evlilik sona erdikten sonra devamı makul bir süre ile sınırlandırıldığı takdirde ölçülü olur ve nafaka süresinin kanun koyucunun belirleyeceği azami süreyi geçmemek üzere somut olayda evlilik süresi, eşlerin sağlık durumları, gelir durumları, tarafların yaşları, çocuklar üzerindeki bakım yükümlülüğü ve benzeri hususları dikkate almak suretiyle hakim tarafından belirlenmesi şeklindeki bir düzenlemeyle kişilik haklarına uygunluk ve sosyal hukuk devletinin gerekleriyle örtüşme sağlanabilir[59]. Süre sınırı öngörüldüğünde ise bunun sabit bir sınır olmaması gerektiği, bilimsel olarak belirlenecek bir oranın evlilik süresine uygulanması suretiyle bulunacak bir üst sınır tespit edilmesi ve bu tespit yapılırken de İsviçre Hukukunda olduğu üzere hâkime muhakkak takdir yetkisinin de tanınması gerektiğine işaret edilmektedir[60].

4.3. Değerlendirmelerimiz ve Kanaatimiz

4.3.1. Halihazırda TMK'de Belirli Kriterlere Yer Verilmemesi Hakkında

Evlilik sona erdikten sonra taraflardan her birisinin geçimlerini kendilerini sağlaması ilke olarak kabul edilmelidir. Boşanmanın doğal sonucu da budur. Zira boşanan eşlerin kişisel, sosyal ve ekonomik vb. bütün konularda ilgi ve ilişkileri son bulmaktadır/bulmalıdır. Ancak geçimini sağlaması kendisinden hemen ve tümden beklenemeyecek olan tarafa diğer tarafça yoksulluk nafakası ödeneceğinin benimsenmesi gerekmektedir. İsviçre hukukundaki kriterler gibi çeşitli kriterlerin kanunda sınırlayıcı olarak olmamak kaydıyla yer alması bu konuda tereddütleri ortadan kaldırma yönünden yararlı ve isabetli olabilir. Ancak kanunda bu tarz kriterler sınırlı olmamak suretiyle açıkça yazsa veya yazmasa dahi yargı kararlarında çeşitli kriterlerin oluşturulması ve sonrasında bunların içtihat haline gelen bir uygulamaya evirilmesi pekâlâ gerçekleştirilebilir. Her iki ihtimal de hâkimin takdir yetkisinin varlığını ortaya koyar. Bu bağlamda örneğin TMK'de İsviçre Medeni Kanunu'ndaki gibi kriterler açıkça yazmasa da karşılaştırmalı hukuk doktrinindeki ve İsviçre Medeni Kanunu'ndaki kriterler yoksulluk nafakasına karar verilip verilmeyeceği ve verilecekse nafakanın miktarı ve süresi konularında dikkate alınabilir. Zira TMK m.1/f.3 uyarınca hâkim karar verirken bilimsel görüşlerden yararlanır. Bilimsel görüşlere kaynak İsviçre hukuku, Alman

[55] Özdemir (2020), s. 47-48.
[56] Arbek (2004), s. 146-147.
[57] Ömer Uğur Gençcan (2018), **Nafaka Hukuku,** Yetkin Yayınları, Ankara, s. 529-530.
[58] Dural, Öğüz ve Gümüş (2020), s. 159.
[59] Yıldırım (2016), s. 83.
[60] Bulut (2024), s. 612.

hukuku gibi karşılaştırmalı hukuk da dahildir[61]. Ülkemizin ihtiyaçları ve kendine özgü koşulları göz önüne alınarak İsviçre'de yer almayan başka kriterler de zaman içerisinde elbette oluşturulabilir ve uygulamada dikkate alınabilir. Kaldı ki kanunda hâkimin dikkate alacağı kriterlerin yazması şart olmadığı gibi sınırlı sayıda yazılması mümkün ve doğru da değildir. Bu kriterler doktrin ve mahkeme kararları ile şekillenmesi gereken hususlar arasındadır. TMK m.1/f.3 hükmünde ayrıca hâkimin yargı kararlarından da yararlanacağı belirtilmektedir. Bu yargı kararlarına İsviçre Federal Mahkemesi gibi yabancı mahkemelerde verilen kararlar da dahildir[62]. Dolayısıyla karşılaştırmalı hukuk ve bu bağlamda özellikle kaynak İsviçre Medeni Kanunu ve yargı kararları yoksulluk nafakasına süre ile hükmedilmesi konusunda hâkime yol gösterici olarak dikkate alınmalıdır.

4.3.2. Hâkimin Takdir Yetkisi Bulunup Bulunmadığı Hakkında

Yargıtay'ın TMK m.175 hükmünde hâkime takdir yetkisi tanınmadığı ve böylece kanunun nafakanın süresiz olmasını açıkça öngördüğü görüşüne katılmamaktayız[63]. Hükümde hâkimin yoksulluk nafakasına süresiz biçimde hükmetmesinin zorunlu olduğu açık değildir. Kaldı ki örtülü olarak dahi böyle bir zorunluluk anlaşılamamaktadır. Bilakis tersinin anlaşılması söz konusudur. Nitekim TMK m.175 hükmünde yalnızca ilgili tarafça süresiz olarak nafaka istenebileceği belirtilmektedir. Bu talebe karşın hâkim, taleple uyumlu olarak süresiz biçimde nafakaya hükmedebileceği gibi talepten daha azına yani süreli bir nafakaya da hükmedebilir. Hâkimin tarafların ve somut olayların şartlarını dikkate almak suretiyle yoksulluk nafakasının süresiz biçimde talep edilmesine karşın belirli bir süre ile sınırlı olarak nafakaya hükmetmesi olanaklıdır[64]. Gerçekten de hâkimin eşlerin yaşı, evlilik süresi, evlilik süresindeki eşlerin görev paylaşımı, eşlerin sağlık durumları ve sosyal durumları uyarınca bir işte çalışma imkanlarının olup olmadığı gibi kriterler ışığında süresiz talep edilen nafakaya süreli olarak hükmedebilmesi söz konusu olabilir[65].

Yoksulluk nafakasının süresi konusunda hâkimin takdir yetkisi işin mahiyeti gereği mevcuttur. Yoksulluk nafakası evliliğin sona ermesi yüzünden yoksulluk tehlikesi ile karşı karşıya kalan tarafa bu yoksulluk durumu veya tehlikesi son bulana kadar hükmedilen bir katkı niteliğindedir. Bu katkı, talep eden tarafın kendi geçimini sağlamaya muktedir olacağı süre boyunca verilmelidir. Bunun ne kadarlık bir süre olabileceği hâkim tarafından takdir yetkisi çerçevesinde belirlenir. Yoksulluk nafakasına derhal ve peşinen süresiz olarak hükmedilmesi zorunluluğu somut olay adaletini sağlamaz. Zira yıllarca evliliği süren ve bu evlilik için eğitimi dahil her şeyinden feragat etmiş bir kişi ile öğrenimi, mesleği bulunan ve iş bulması ihtimali olmasına karşın hiçbir uğraşta bulunmayarak nasıl olsa kendisine bakılmak zorunda olunduğu düşüncesiyle hareket eden ve çok kısa süren bir evlilik yaşayan kişinin aynı sonuca tabi tutulması ve her ikisinin de süresiz nafaka alması hakkaniyet ve adalet duygularıyla bağdaşır değildir. İsviçre Medeni Kanunu m.125 hükmünde boşanma sonrası katkı verilip

[61] O. Gökhan Antalya ve Murat Topuz (2024), **Medeni Hukuk,** Genişletilmiş 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, s. 313.
[62] M. Kemal Oğuzman ve Nami Barlas (2021), **Medeni Hukuk,** 27. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, s. 130.
[63] Dipnot 46'daki kararlar.
[64] Şükran Şıpka (2018), "Yoksulluk Nafakasının Süresine Eleştirel Bir Yaklaşım", **Prof. Dr. Hüseyin Hatemi'ye 80. Yıl Armağanı,** On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, s. 17; Yağcı (2018), s. 340; Baygın ve Nar (2025), s. 370; Koçoğlu (2021), s. 412; Tutar (2025), s. 206.
[65] Yücedağ (2017), s. 526.

verilmeyeceği ve verilecekse süresi konusunun hakimin takdirinde olduğu açıkça anlaşılmaktayken TMK'de bunun açıkça yazmaması farklı bir sonucun kabulünü gerektirmemektedir. TMK'de yoksulluk nafakasına hükmedilmesi için aranan yoksulluk koşulundaki yoksulluk kavramı nasıl hâkimin takdirinde ise yoksulluk nafakasının süresi de yine hâkimin takdir yetkisi kapsamında yer alan bir konu olarak kabul edilmelidir. Bu nedenle nafakaya hükmedilebilecek bir sürenin kanunda belirtilmesi de isabetli olmaz[66]. Böyle bir düzenleme hâkimin takdir yetkisini ortadan kaldırır ve süresiz nafakada olduğu gibi kanunda düzenlenen bu sürenin uygulamada emredici kabul edilip mutlak surette düzenlenen süre kadar yoksulluk nafakasına hükmedilmesine yol açabilecektir.

Yargıtay, yeni tarihli bazı kararlarında hâkimin TMK m.176/1 fıkrası gereğince yoksulluk nafakasının toptan biçimde ödenip ödenemeyeceğini değerlendirmesi gerektiğini belirtmektedir[67]. Böylece nafakanın irat biçiminde istenebilmesine karşın gerekçesiz ve doğrudan irat biçiminde süresiz bir yoksulluk nafakasına hükmetmek yerine somut olayın koşulları ve tarafların sosyal ve ekonomik durumları dahilinde hâkim tarafından toptan ödemeye de karar verilebilmesi olanaklıdır. Bu yaklaşım dahi süresiz nafakaya karar vermeden önce somut olayın koşulları ve tarafların durumu dikkate alınarak hâkim tarafından takdir yetkisi çerçevesinde süreli dahi olmaksızın toptan bir yoksulluk nafakası ile konunun çözüme kavuşturulması gerektiğine işaret etmektedir.

Yoksulluk nafakasının süresiz olarak kabul edilmesi, 743 sayılı Kanunda 1988 tarihinde 3444 sayılı Kanunla yapılan değişiklik ile gerçekleştirilmiştir. 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nde kadının çalışmasının kocanın iznine tabi olması, kusurlu eşin dahi üç yıllık fiili ayrılık sebebiyle boşanma talep edebilmesi, eşler arasındaki paylaşmaya dayalı yasal mal rejiminin olmaması[68] gibi sebeplerle yoksulluk nafakasının süresiz olmasının kadın eşi koruma amacıyla öngörüldüğü ifade edilmektedir[69]. Ancak 4721 sayılı TMK'de kadın-erkek eşitliğini zedeleyen hükümlerin büyük ölçüde ortadan kaldırılması ve çağımızda kadının da ekonomik ve sosyal hayatta aktif biçimde yer alması karşısında hâkim tarafından yoksulluk nafakasına süresiz biçimde hükmedilmesinin zorunlu, katı ve mutlak bir kural olarak uygulanması gerekmemektedir. Dolayısıyla TMK m.175/1 hükmünde süresiz ibaresi emredici bir kural olarak benimsenmemelidir. Zira kadının 743 sayılı Kanun dönemine nazaran korunmasına dair olan ihtiyaç günümüzde biraz daha azalmış görünmektedir. Bu nedenle somut olayın koşulları dahilinde hâkim süresiz nafaka talep edilmesine karşın süreli biçimde dahi nafakaya hükmedebilmelidir. Yine de özellikle kadının korunmasının gerekli olduğu hallerde süresiz bir nafakanın tercih edilebileceği haller de söz konusu olabilmektedir. Her ne kadar tarafların her ikisinin de yoksulluk nafakası talep

[66] Yücedağ (2017), s. 526. Kanunda nafaka için bir üst süre konulabileceği veya nafaka süresinin evli kalınan süre kadar olabileceği yolundaki çözümlerin suni olduğuna ilişkin bkz. Akipek Öcal (2019), s. 207; Sera Reyhani Yüksel (2021), "Yoksulluk Nafakası ve Süre Sorunu", **Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C:2, S: 2, s. 506. İstisna öngörülmeyerek bir kesin süre öngörülmesinden kaçınılması gerektiğine ilişkin bkz. Demirbaş (2018), s. 232.

[67] Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, E. 2024/3714 K. 2025/66, 13/01/2025; 2. Hukuk Dairesi, E. 2024/7133, K. 2025/194, 14/01/2025; 2. Hukuk Dairesi, E. 2023/9828, K. 2024/7522, 16/10/2024; 2. Hukuk Dairesi, E. 2022/11344, K. 2023/727, 23/02/2023, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, Erişim Tarihi: 04/05/2025.

[68] Gerçekten de 743 sayılı Kanunun 170. maddesi uyarınca, kadın ve erkek evlenme sözleşmesi ile kanunda düzenlenmiş mal rejimlerinden birini kabul etmemeleri durumunda veya kanunda öngörülen sebeplerden birinin gerçekleşmesi durumunda mal ayrılığı rejimin tabi olurlar. Dolayısıyla 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'ndan önceki dönemde eşler arasında mal ayrılığı rejiminin uygulanması asıl kabul edilmişti.

[69] Şıpka (2018), s. 16; Reyhani Yüksel (2021), s. 503.

edebilmesi mümkün olsa da ülkemizde bu talep daha ziyade kadınlar tarafından ileri sürülmektedir.

4.3.3. Yoksulluk Nafakasına İstisnai Hallerde Süresiz Biçimde Hükmedilmesi Gerektiği Hakkında

Yoksulluk nafakası, hâkim tarafından evliliğin sona erdiği zaman kendiliğinden ve her durumda karar verilmesi gereken bir sonuç değildir. Buna ancak kanunda aranan koşullar varsa hükmedilebilir. Üstelik bu koşulların varlığı da yeterli olmayıp, ilgili tarafça talep konusu yapılması da zorunludur. Zira yoksulluk nafakası, boşanmanın talebe bağlı olan bir mali sonucudur.

Yoksulluk nafakasına ilke olarak kişinin kendi geçimini sağlayacak duruma gelmesine kadar hükmedilmelidir. Ancak tarafın bunu sağlayamayacağı açıkça anlaşılmakta ise nafakaya süresiz karar verilmelidir. Bunu hâkim TMK m.4 uyarınca hukuka ve hakkaniyete göre takdir edecektir. Örneğin, eşlerden birinin evlenirken eğitim hayatına devam etmeyerek veya son vererek tüm emek ve gayretini evliliğine sarf ettiği durumda boşandıktan sonra iş hayatına hemen dahil olması beklenemez. Üstelik işsizliğin yüksek olduğu ülkemizde özellikle kırklı yaşlardan sonra bir kişinin çalışma hayatına girebileceğinin ancak somut olayın özellikleri bağlamında çok istisnai hallerde mümkün görülebileceği ve yine ülkemizde bir kadının çalışma hayatına hiç girmediği takdirde herhangi bir sosyal sigorta ödemesinden de faydalanamayacağı vurgulanmaktadır[70]. Nitekim evliliğin yıllar boyu sürdükten sonra sona ermesi söz konusuysa kişinin çalışma hayatına hiç dahil olamayacağı sonucu dahi çıkarılabilir. Bu hallerde nafakaya süresiz hükmedilmesi hukuka ve hakkaniyete uygun olur. Ancak nafaka talep eden tarafın eğitimli olduğu, genç ve iş bulabilecek durumda olduğu hallerde nafakaya süresiz hükmedilmesi uygun olmaz. Bu durumda tarafın iş bularak yoksulluğunu ortadan kaldırabileceği makul bir süre için nafakaya karar verilmesi isabetli görünmektedir.

Yoksulluk nafakasını ilgili taraf süreli olarak talep ettiği takdirde bu süreden daha fazla veya süresiz olarak nafakaya hükmedilmesi mümkün değildir. Bu süreden az bir süre için nafakaya karar verilebilmesi ise elbette mümkündür.

Süreli bir nafakaya hükmedilmesi ilke olarak, süresiz bir nafakaya hükmedilmesi ise istisnai olarak hukukumuzda mevcut kanuni düzenlemeler ışığında uygulanabilir. Kaldı ki boşanma sebebiyle açılacak davaların evliliğin son bulmasından itibaren bir yıllık zamanaşımına tabi kılındığı TMK m.178 hükmünün gerekçesinde, bu hüküm sayesinde evliliğin boşanma nedeniyle son bulmasına rağmen eşlerin yıllar sonra maddî ya da manevî tazminat ya da ilk kez istenilen yoksulluk nafakası dolayısıyla karşı karşıya gelmelerinin önlenmek istenildiği belirtilmektedir. Bu hükmün dolaylı olarak yoksulluk nafakasının süreyle sınırlandırılması gerektiğine işaret eder nitelikte olduğu vurgulanmaktadır[71]. Böylece kanunkoyucunun yoksulluk nafakasının ilke olarak süreli olmasını, ancak istisnai hallerde süresiz olabileceğini benimsediği söylenebilir. TMK m.175 hükmünün böyle yorumlanması ve kabulü gerekir.

[70] Pınar Altınok Ormancı (2022), "Türkiye'de Yoksulluk Nafakasına İlişkin Güncel Gelişmeler ve Nafakanın Süreye Bağlanması Meselesi – İsviçre Hukukuyla Karşılaştırmalı Bir İnceleme", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi,** Y:35, S: 162, s. 198.
[71] Kocabaş (2013), s. 367; Yağcı (2018), s. 341-342.

4.3.4. Yoksulluk Nafakasına Süresiz Biçimde Hükmedilebilme İmkanının Kanundan Kaldırılmasının Gerekmediği Hakkında

Yoksulluk nafakasının süresiz olmasının kanundan kaldırılması kanaatimizce isabetli değildir. Ülkemizde evliliklerde özellikle kadınların eğitim ve iş hayatına katılmaksızın veya bunları bırakmak suretiyle bütün emeklerini evliliklerine ve çocuklarına özgülemeleri söz konusudur. Özellikle uzun yıllar süren evliliklerin boşanma ile sona erdikten sonra kadınların iş hayatına girerek kendi geçimlerini sağlamada zorluklar yaşadıkları görülmektedir. Dolayısıyla sosyal ve ekonomik koşullar da nazara alındığında yoksulluk nafakasına süresiz biçimde hükmedilebilmesi imkanının kanundan kaldırılmaması gerektiğini düşünmekteyiz. Böyle bir imkânın varlığı istisnai durumlarda oldukça önemli bir imkân olarak varlığını muhafaza etmelidir[72].

Kaldı ki yoksulluk nafakasının süresiz olabilmesi hükmünün kaldırılması gerekli de değildir. Zira TMK m.175 hükmünde nafaka talebinin süresiz olabileceği belirtilmektedir. Hâkimin nafakaya süresiz olarak hükmetmek zorunda olduğuna dair hükümde hiçbir ifade yoktur. Hükümde süresiz ifadesine yer verilse dahi nafakaya mutlaka süresiz olarak karar verileceği veya verilmesinin gerektiği anlamı çıkarılmamalıdır[73]. Kanunun gerek lafzı gerek ruhu, hâkimi yoksulluk nafakasına süresiz biçimde hükmetmek zorunda bırakmamaktadır[74]. Bu yönüyle nafakaya süresiz hükmedilmesi talep edilse dahi hâkim gerekçelendirmek koşuyla süreli ödenmesine de karar verebilir[75]. Kaldı ki taleple bağlılık ilkesi gereği hâkimin talepten daha azına karar vermesi olanaklıdır.

Yoksulluk nafakasına süresiz hükmedildiği hallerde nafaka miktarının pek de yüksek olmadığını görmekteyiz. Enflasyonun etkilerinin yoğun yaşandığı ülkelerde nafaka günden güne değerini zaten yitirmektedir. Süresiz olarak hükmedilse dahi yüksek meblağlara hükmedilmediği hallerde ekonomik açından yükümlü üzerinde sarsıcı ve yıkıcı bir etkisinden de çoğu zaman bahsedilemez[76].

Yoksulluk nafakasına süresiz hükmedildiği hallerde bu nafakanın hiçbir şartta ve hiçbir zaman ortadan kaldırılamayacağı da düşünülmemelidir. Anayasa Mahkemesi'nin kararında da bu husus isabetli olarak vurgulanmıştır[77]. Zira yoksulluk nafakasına süresiz olarak hükmedildiği hallerde dahi yoksulluk nafakasının TMK m.176/3 hükmü uyarınca sona ermesi olanaklıdır. Ayrıca TMK m.176/4 uyarınca azaltılması da söz konusu olabilir.

4.3.5. Yoksulluk Nafakasına Süresiz Hükmedilmesine İlişkin İleri Sürülen Çeşitli Eleştiriler Hakkında

Öncelikle yoksulluk nafakasının süresiz olmasının tarafların birbirleriyle bağlarını ortadan kaldıramamasına, birbirlerinin hayatına müdahale etmelerine ve hatta şiddete

[72] Aynı yönde bkz. Altınok Ormancı (2022), s. 198.
[73] Akipek Öcal (2019), s. 207; Reyhani Yüksel (2021), s. 505; Yücedağ (2017), s. 525; Tekelioğlu (2022), s. 198.
[74] Şıpka (2018), s. 17; Altınok Ormancı (2022), s. 199.
[75] Altınok Ormancı (2022), s. 199.
[76] Mahkemelerin yoksulluk nafakasının talep gereği ÜFE/TÜFE ortalaması kadar otomatik arttırılarak devam etmesine ilişkin olarak verdikleri kararlar bu problemin çözümüne yöneliktir.
[77] Anayasa Mahkemesi Kararı, E. 2011/136 K. 2012/72, 17/05/2012, Resmi Gazete Tarihi: 26/06/2012, Sayısı: 28335.

dahi yol açtığı görüşlerine katılmamaktayız. Tarafların boşanmalarına rağmen birbirlerinin hayatına karışmaya çalışmaları ve hatta şiddet içeren davranışlar sergilemeleri yalnızca ve tek başına yoksulluk nafakasının süresiz oluşuna ve hatta hükmedilmesine bağlanamaz. Nitekim yoksulluk nafakasına hükmedilmeyen ve müşterek çocuk olmayan hallerde dahi boşanma sonrası tarafların birbirlerinin hayatına müdahil oldukları ve hatta psikolojik/duygusal/fiziksel vb. türde şiddet uyguladıkları görülmektedir. Bu gerçeklik sosyal, psikolojik ve sosyolojik gibi başkaca sebeplerin de sonucu olup, ortadan kaldırılması tek başına yoksulluk nafakasının süresiz oluşunun kaldırılmasıyla sağlanamaz. Ülkenin eğitim, hukuk, ahlak, ekonomi, kültür gibi birçok farklı alana ilişkin politikalarıyla topyekûn mücadele edilmesi gereken şiddet olgusunun salt yoksulluk nafakasının süresiz olmasına indirgenmesi doğru ve gerçekçi bir yaklaşım değildir. Yoksulluk nafakasına süresiz olarak hükmedilebilmesi imkanının kaldırılması tek başına şiddet oluşturan davranışları ortadan kaldırmayı sağlamayacaktır.

Yoksulluk nafakasının süresiz olmasının ilgili tarafı işe girme ve çalışma konusunda pasif bıraktığı ve tembelliğe ittiği görüşüne de iştirak etmemekteyiz. Zira yoksulluk nafakasına hükmederken tarafın bir işi ve gelirinin bulunması nazara alındığı gibi bunlara ilişkin kabiliyet ve özellikleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Nitekim boşanma neticesinde kendi geçimini sağlama kabiliyetini haiz olan taraf lehine yoksulluk nafakasına karar verilemez[78]. Bu yönüyle tarafın salt işe girmemesi, çalışmaması gibi olgular tek başına yoksulluk nafakası kazanmasını sağlamaz. Tarafın bir mesleğe/zanaata sahip olması karşısında kendi geçimini sağlayabilme ihtimali dahi yoksulluk nafakasına süresiz hükmedilmemesi için yeterlidir/yeterli kabul edilmelidir. Bu halde tarafın yetenek, öğrenim ve mesleği gibi özellikleri göz önüne alınmak suretiyle ancak iş bulabileceği makul bir süre için sınırlı bir nafakaya hükmedilmesi gerekli ve yeterli olur[79].

Yoksulluk nafakasına süresiz olarak hükmedilmesi yerine kanunda bir üst süre belirlenerek nafakaya hükmedilmesi yönündeki görüşlere de katılmamaktayız. Zira nafakanın kesin bir üst süre dahilinde belirlenerek süresiz biçimde hükmedilmesinin tamamen ortadan kaldırılması da bazı hallerde önemli sorunlara yol açabilir. Yıllarca ev hanımı olarak eşi ve çocukları için gayret ve emek sarf etmiş bir kadının otuz kırk yıl gibi oldukça uzun bir zaman sonra boşanması halinde ancak belirli bir süre nafaka alabilmesi hakkaniyete uygun olmaz. Aynı şekilde yaşlı ve hasta eşlerin de durumunun önem taşıdığı isabetli olarak vurgulanmaktadır[80]. Bu yönüyle süresiz ibaresinin kaldırılarak belirli ve bir kesin üst süre öngörülmesini isabetli görmemekteyiz. Kaldı ki bu ibarenin varlığı yoksulluk nafakasının süreyle sınırlı hükmedilmesine herhangi bir engel teşkil etmez.

SONUÇ

4721 sayılı TMK m.175/1 hükmüne göre süresiz olarak yoksulluk nafakası istenebilir. Yoksulluk nafakasının süreli olarak istenilmesi de olanaklı olup, bu halde süresiz veya daha uzun bir süreliğine nafakaya hükmedilemez. Hâkimin tarafların ve somut olayların şartlarını dikkate almak suretiyle yoksulluk nafakasının süresiz biçimde talep edilmesine karşın belirli bir süre ile sınırlı olarak nafakaya hükmetmesi olanaklıdır.

[78] Kocabaş (2013), s. 369.
[79] Selahattin Sulhi Tekinay (1990), **Türk Aile Hukuku,** 7. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, s. 264.
[80] Demirbaş (2018), s. 232.

Hatta ilke olarak tarafın yetenek, öğrenim ve mesleği gibi özellikleri göz önüne alınmak suretiyle iş bulabileceği makul bir süre için yoksulluk nafakasına karar verilmelidir. Kaldı ki TMK m.175 hükmünde mutlaka süresiz biçimde hükmedilmesinin zorunlu olduğuna dair herhangi bir açıklık yoktur. Hüküm ilke olarak süreli, istisnai hallerde süresiz biçimde yoksulluk nafakasına karar verilmesine imkân vermektedir. Hâkim, karşılaştırmalı hukuktan da yararlanarak gerekçelerini ortaya koyarak somut olayda nafakanın süreli veya süresiz biçimde ödenmesine hükmedebilir. Dolayısıyla halihazırda TMK m.175 hükmünde bir değişikliğe gitme ihtiyacı bulunmamaktadır. Ancak devletin sosyal ve ekonomik alanda atacağı adımlarla kişilerin yoksulluğa düşme tehlikesi yaşamadan kendi çalışmalarıyla hayatlarını idame ettirmeleri için gerekli iş sahaları oluşturma, sosyal yardımlar yaratma gibi çeşitli önlemler ve yollar oluşturması ve geliştirmesi oldukça önem taşımaktadır. Kişilerin boşandıkları tarafın finanse edeceği bir yoksulluk nafakasına muhtaç kalmadan emek ve gayretleriyle yetenekleri ve emeklerine uygun iş sahaları ve olanakları ile geçimlerini sağlaması devletin politikaları ve uygulamaları ile hayata geçirilmelidir.

KAYNAKÇA

AKINTÜRK, Turgut (1977). "Boşanmanın Hukuki Sonuçları", **Ankara Hukuk Fakültesi Ellinci Yıl Armağanı 1925-1975 Cilt: II Boşanma Hukuku Haftası,** Ankara, ss. 175-204.

AKINTÜRK, Turgut ve Derya Ateş (2024). **Türk Medeni Hukuku İkinci Cilt Aile Hukuku,** Yenilenmiş 25. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul.

AKİPEK ÖCAL, Şebnem (2019). "Yoksulluk Nafakası", **Yargıtay Kararları Işığında Güncel Medeni Hukuk Problemleri Sempozyumu Bildirileri,** On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, ss.203-211.

ALTINOK ORMANCI, Pınar (2022). "Türkiye'de Yoksulluk Nafakasına İlişkin Güncel Gelişmeler ve Nafakanın Süreye Bağlanması Meselesi – İsviçre Hukukuyla Karşılaştırmalı Bir İnceleme", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi,** Yıl:35, Sayı: 162, ss.183-203.

ANTALYA, O. Gökhan ve Murat Topuz (2024). **Medeni Hukuk,** Genişletilmiş 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

ARBEK, Ömer (2004). "Boşanmanın Mali Sonuçları", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt:54, Sayı:1, ss.115-163.

ARKAN SERİM, Azra (2007), "Yoksulluk Nafakası", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası,** Cilt:65, Sayı:1, ss.287-302.

BÄHLER, Daniel (2007). "Scheidungsunterhalt - Methoden der Berechnung, Höhe, Dauer und Schranken", **FamPra.ch,** S. 461, ss.461-496.

BAYGIN, Cem ve Ahmet Nar (2025). **Medeni Hukuk Dersleri – II Aile Hukuku,** Yetkin Yayınları, Ankara.

BULUT, Hüseyin (2024). "Yoksulluk Nafakasında Süre Sorununa İlişkin Değerlendirmeler ve Çözüm Önerileri", **Adalet Dergisi,** Sayı: 72, ss.593-617.

BÜCHLER, Andrea ve Sandro Clausen (2015). "Die Eigenversorgungskapazität im Recht des nachehelichen Unterhalts: Theorie und Rechtsprechung", **FamPra.ch,** S. 1, ss.1-40.

CEYLAN, Ebru (2006). **Türk ve İsviçre Hukukunda Boşanmanın Hukuki Sonuçları,** İstanbul.

ÇELİK, Ferhat ve Muhammed Kiomers Ganbari (2023). "Türk Hukukunda Yoksulluk Nafakasının Gelişimi ve Güncel Meseleler", **Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt:1, Sayı:2, ss. 111-136.

DEMİR, Mecit (2018). **Türk Medeni Hukuk Öğreti ve Uygulamasında Yoksulluk Nafakası,** Seçkin Yayıncılık, Ankara.

DEMİRBAŞ, Ali (2018). "Güncel Tartışmalarla Yoksulluk Nafakası", **İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt:5, Sayı:2, ss. 219-236.

DOĞAN, İzzet (2015). "Türk Medeni Kanununun Düzenlemelerine Göre Tedbir, Yoksulluk ve İştirak Nafakası", **Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni,** Cilt:35, Sayı:1, ss. 59-95.

DURAL, Mustafa, Tufan Öğüz ve Mustafa Alper Gümüş (2020). **Türk Özel Hukuku Cilt III Aile Hukuku,** Filiz Kitabevi, 15. Bası, İstanbul.

ERDEM, Mehmet ve Aslı Makaracı Başak (2024). **Aile Hukuku,** Seçkin Yayıncılık, Güncellenmiş 2. Baskı, Ankara,

ERSÖZ, Oğuz (2018). "Yoksulluk Nafakasının Sona Ermesi", **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi,** Yıl:6, Sayı:12, ss.463-509.

FEYZİOĞLU, Feyzi Necmeddin, H. Cumhur Özakman ve M. Enis Sarıal (1986). **Aile Hukuku,** Filiz Kitabevi, 3. Baskı, İstanbul.

GENÇCAN, Ömer Uğur (2018). **Nafaka Hukuku,** Yetkin Yayınları, Ankara.

KAÇAK, Nazif (2009). **Açıklamalı ve İçtihatlı Boşanma Davalarında Maddi ve Manevi Tazminat İle Yoksulluk Nafakası,** Seçkin Yayıncılık, 2. Bası, Ankara.

KILIÇOĞLU, Ahmet M. (2016). **Aile Hukuku,** Genişletilmiş 2. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara.

KOCABAŞ, Gediz (2013). "Evlilik Sonrası Dayanışma İlkesi ve Bu İlkenin Sınırı Olarak Clean Break İlkesi Doğrultusunda Yoksulluk Nafakasını Belirleyici Ölçütler", **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi,** Cilt:19, Sayı:1, ss.357-392.

KOÇOĞLU, Safa (2021). "Boşanmanın Eşler Açısından Genel Sonuçları Bağlamında Yoksulluk Nafakasına İlişkin Değerlendirme", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt:70, Sayı:2, ss.289-427.

KÖPRÜLÜ, Bülent ve Selim Kaneti (1985/1986). **Aile Hukuku,** İstanbul.

KULAKLI, Emrah (2018). "Yoksulluk Nafakası ve Yoksulluk Nafakasının Süresi Bağlamında Bir Mukayeseli Hukuk İncelemesi", **İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt:5, Sayı:2, ss.237-268.

MAURER, Hans Ulrich (2022). "§1569-1586b", Münchener Kommentar zum BGB, 9. Auflage, München.

OĞUZMAN, M. Kemal ve Nami Barlas (2021). **Medeni Hukuk,** 27. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.

OKYAR KARAOSMANOĞLU, Dila (2016). "Yargıtay Kararları Işığında Yoksulluk Nafakası Ödeme Yükümlülüğünün Şartları ve Ortadan Kalkması", **Prof. Dr. İlhan Ulusan'a Armağan Cilt II, İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt:15, Sayı:2, ss. 421-434.

ÖZDEMİR, Gençer (2020). "Yoksulluk Nafakası Kavramı ve Süresiz Yoksulluk Nafakası Tartışması", **Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi,** Cilt:12, Sayı:27, ss.25-52.

ÖZTAN, Bilge (1969). "Batıl Evlenmelerde Eşlerin Durumu", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt:26, Sayı:1, ss.193-215.

REYHANİ YÜKSEL, Sera (2021). "Yoksulluk Nafakası ve Süre Sorunu", **Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt:2, Sayı: 2, ss.485-509.

REYHANİ YÜKSEL, Sera (2023). **Aile Hukuku Meseleleri,** Aristo Yayınevi, İstanbul.

SCHWENZER, Ingeborg (2000). "Das clean break-Prinzip im nachehelichen Vermögensrecht", **FamPra.ch,** ss. 609-628.

ŞIPKA, Şükran (2018). "Yoksulluk Nafakasının Süresine Eleştirel Bir Yaklaşım", **Prof. Dr. Hüseyin Hatemi'ye 80. Yıl Armağanı,** On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, ss.15-20.

TEKELİOĞLU, Numan (2022). "İsviçre Medeni Kanunu'nda Yoksulluk Nafakasına İlişkin Ölçütler", **Selçuk Hukuk Kongresi II (15-19 Aralık 2021) Tam Metin Kitabı,** On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, ss. 171-202.

TEKİNAY, Selahattin Sulhi (1990). **Türk Aile Hukuku,** 7. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul.

TOPUZ, Murat (2024). "Yoksulluk Nafakasına Alternatif Bir Düşünce Olarak "Aile Müşterek Hesabı", **Prof. Dr. Serap Helvacı'nın Anısına Armağan Cilt: I,** On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, ss. 865-875.

TUTAR, Elce (2025). **Mukayeseli Hukuktaki Gelişmeler Işığında Yoksulluk Nafakası,** Seçkin Yayıncılık, Ankara.

UZUN, Mine (2013). **Yargıtay Kararları Kapsamında Yoksulluk Nafakası,** Vedat Kitapçılık, İstanbul.

YAĞCI, Kürşad (2018). "Yoksulluk Nafakasında "Süresizlik" Sorunu", **İstanbul Hukuk Mecmuası,** Cilt:76, Sayı:1, ss. 323-358.

YILDIRIM, Abdulkerim (2016), "Yoksulluk Nafakası ve Yoksulluk Nafakasında Süre Sorunu", **Legal Hukuk Dergisi,** Cilt:14, Sayı:157, ss. 59-88.

YILDIRIM, Abdulkerim (2025). **Türk Aile Hukuku (Özet Ders Kitabı),** Güncellenmiş 6. Baskı, Monopol Yayınları, Ankara.

YILMAZ, Süleyman (2023). **Medeni Hukuk Cilt III Aile Hukuku,** Yetkin Yayınları, Ankara.

YÜCEDAĞ, Nafiye (2017). "Kadının Talep Ettiği Yoksulluk Nafakası (Woman's Alimony)", **6. Uluslararası Suç ve Ceza Film Festivali "Yoksulluk" Tebliğler,** (Editör: Prof. Dr. Adem Sözüer), On İki Levha Yayıncılık, ss. 509-529.

ZEVKLİLER, Aydın, Emre Cumalıoğlu ve Mehmet Beşir Acabey (2024). **Medeni Hukuk III Aile Hukuku,** Adalet Yayınevi, Ankara.